

Sygnatura akt II C 652/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Łódź, dnia 23 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Paweł Filipiak

Protokolant: Monika Bartos

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2014 r. w Łodzi

sprawy z powództwa Ł. J.

przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł.

o zapłatę

1. **oddala powództwo;**
2. **nie obciąża Ł. J. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.**

Sygn. akt II C 652/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 30 sierpnia 2013 roku, skierowanym do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, uzupełnionym pismem z dnia 22 listopada 2013 roku - powód Ł. J. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Aresztu Śledczego w Ł. kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 13 listopada 2013 roku do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanego na rzecz schroniska dla zwierząt przy ulicy (...) kwoty 15.000 zł oraz o zasądzenie kosztów procesu. Uzasadniając swoje żądanie, powód sformułował szereg zarzutów dotyczących funkcjonowania jednostki w okresie osadzenia od 4 stycznia 2012 roku do 13 kwietnia 2012 roku oraz od 10 kwietnia 2013 do 30 sierpnia 2013 roku, podając, że przebywał w przeludnionych i nienależycie wyposażonych celach, które były zanieczyszczone, władze jednostki nie zapewniały mu odpowiednich warunków bytowych, sanitarno – higienicznych, właściwej opieki medycznej oraz udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych. Powód podał, że był wyśmiewany i szykanowany przez funkcjonariuszy służby więziennej.

/pozew- k. 2, pismo - k. 13/

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy w Ł. wniósł o odrzucenie pozwu, ewentualnie oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Żądanie odrzucenia pozwu strona pozwana uzasadniała charakterem roszczeniem powoda (ochrona dób osobistych), wskazując na niedopuszczalność drogi sądowej. Pozwany wskazał ponadto, że roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem podczas pobytu powoda w Areszcie Śledczym w Ł. miał on zapewnione odpowiednie warunki bytowe, higieniczne, sanitarne, a sale wyposażone były w sprzęt nadający się do użytku. Ponadto udział w zajęciach kulturalno – oświatowych jest fakultatywny, na terenie aresztu znajduje się biblioteka, a każdy osadzony ma zapewniony dostęp do służby zdrowia.

/odpowiedź na pozew - k. 30-35/

W piśmie z dnia 17 lutego 2014 roku powód rozszerzył powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia z uwagi na brak zapewnienia mu odpowiednich warunków bytowych oraz zakwaterowania podczas pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. oraz naruszenie jego dóbr osobistych poprzez szykanowanie, ubliżanie i niehumanitarne traktowanie.

/pismo - k. 68/

Na poprzedzającym wyrokowanie terminie rozprawy w dniu 9 września 2014 roku powód popierał powództwo.

Pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwo i zasądzenie kosztów procesu. Wnosił także o odrzucenie pozwu co do części zarzutów, oświadczając, że tocząca się sprawa o sygn. akt II C 1195/11 z powództwa Ł. J. przeciwko Aresztowi Śledczemu w Ł. dotyczy między innymi pobytu powoda z pozwanej jednostce penitencjarnej od stycznia do kwietnia 2012 roku jak w niniejszej sprawie.

/protokół - k. 125/

Sąd ustalił, co następuje:

Powód Ł. J. w okresach od 1 października 2009 roku do 4 września 2010 roku, od 30 kwietnia 2011 roku do 18 maja 2011 roku, od 25 czerwca 2011 roku do 29 listopada 2011 roku, od 21 grudnia 2011 roku do 13 kwietnia 2012 roku oraz od 11 kwietnia 2013 roku do 30 sierpnia 2013 roku przebywał w Areszcie Śledczym w Ł.. Koniec kary przypada aktualnie w dniu 29 stycznia 2016 roku.

Od dnia 9 maja 2013 roku powód zatrudniony był nieodpłatnie w Areszcie Śledczym w Ł. przy pracach pomocniczych i porządkowych w wymiarze nieprzekraczającym 90 godzin miesięcznie.

/bezsporne, notatka służbowa - k. 51 oraz k. 168 akt II C 1195/11, zaświadczenie - k. 44, zeznania świadka Ł. C. - k. 126/

Na podstawie decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. z dnia 23 marca 2012 roku nr (...) – A powód od 23 marca 2012 roku do 6 kwietnia 2012 roku został umieszczony w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosiła poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m². Przyczyną podjęcia w/w decyzji był brak innych, właściwych miejsc zakwaterowania.

/decyzja nr (...) – A - k. 49/

Na podstawie decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. z dnia 3 kwietnia 2012 roku nr (...)– A powód od 6 kwietnia 2012 roku do 20 kwietnia 2012 roku został umieszczony w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosiła poniżej 3 m⁽⁽²⁾⁾, nie mniej jednak niż 2 m⁽⁽²⁾⁾. Przyczyną podjęcia w/w decyzji był brak innych, właściwych miejsc zakwaterowania.

/decyzja nr (...) – A - k. 48/

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2012 roku nr (...)– A Dyrektor Aresztu Śledczego w Ł. uchylił decyzję z dnia 3 kwietnia 2012 roku nr (...)– A z uwagi na ustanie przyczyn, dla których została wydana.

/decyzja nr (...) – A - k. 47/

Areszt Śledczy w Ł. jest regularnie wizytowany przez sędziego penitencjarnego. Wizytacja przeprowadzana w 2009 roku nie dostarczyła podstaw do sformułowania zaleceń pokontrolnych.

/sprawozdanie z wizytacji - k. 52-59, zeznania świadka W. B. - k. 126/

Na oknach we wszystkich celach w pozwanej jednostce penitencjarnej zamontowane są przesłony okienne w celu uniemożliwienia osadzonym kontaktowanie się z osobami z zewnątrz i między sobą. Blendy przepuszczają światło słoneczne. Emitowane przez nie światło jest wystarczające do czytania książek.

Każda cela posiada wentylacje typu grawitacyjnego. Wlot wentylacji znajduje się przy kąciku sanitarnym. Co roku forma zewnętrzna dokonuje sprawdzenia sprawności wentylacji.

Kącik sanitarny w celi nie tworzy osobnego pomieszczenia.

Zgłoszenie o usterkach w celach kierowane jest do wychowawcy, następnie do warsztatu naprawczego, który dokonuje niezwłocznej naprawy usterek. Usterki wpisywane są do zeszytu zgłoszeń.

W ścianach i suficie w celach widoczne są dziury, które wynikają z uderzania przez osadzonych taboretami w sufit lub podłogę. W ten sposób więźniowie kontaktują się ze sobą.

Szafki dla osadzonych mają drzwiczki.

Zgłoszenie dotyczące zapotrzebowanie na ręczniki, koce, pościel trafiają do oddziałowego. W uzasadnionych przypadkach następuje wymiana ręczników, materacy, czy pościeli.

Do cel mieszkalnych doprowadzona jest tylko zimna woda. Zgoda pozwanego na posiadanie przez osadzonych grzałek elektrycznych nie jest wymagana. Osadzeni mają także do dyspozycji miski.

Kąpiel ciepła przysługuje osadzonym przynajmniej raz w tygodniu.

Osadzeni mają obowiązek dbania o czystość w celi. Areszt Śledczy w Ł. dostarcza im środki czystości. Osadzeni mają także możliwość kupowania środków czystości na tzw. „wypiskę”, czyli bezgotówkowo w jednostce albo otrzymać od najbliższych paczkę. Strona pozwana może wydać środki czystości, czy higieny poza rozdzielnikami, jeżeli osadzeni zgłaszają taką potrzebę.

Areszt Śledczy w Ł. znajduje się pod stałą kontrolą Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej. Po każdej kontroli sporządzany jest protokół. W protokołach pokontrolnych brak jest wpisów o zagrzybieniu cel.

Osadzony ma możliwość spotkania się z dyrektorem aresztu. Każdy z zastępców dyrektora sprawuje opiekę nad jednym oddziałem penitencjarnym i on przyjmuje osadzonych.

Po terenie Aresztu Śledczego w Ł. (do łaźni, podczas spacerów) osadzeni poruszają się w ramach grup izolacyjnych, które mogą liczyć maksymalnie 24 osoby.

W pozwanej jednostce penitencjarnej prenumerowane jest prasa dla osadzonych. Gazety przekazywane są z celi do celi.

/zeznania świadka W. B. - k. 126/

W trakcie osadzenia w Areszcie Śledczym Ł. powód grał w ping ponga. Wypożyczał książki, nie prenumerował prasy. W kantynie kupował gazety. Powód nie brał udziału w konkursach organizowanych w areszcie.

W celi, w której przebywał Ł. J., znajdował się telewizor. Poprzez „radiowęzeł” emitowana jest muzyka. Po godzinie 17 emitowana jest muzyka własna.

/zeznania powoda - k. 126 w zw. z k. 66/

Powód cierpi na wadę słuchu.

/zeznania świadka Ł. C. - k. 126, zeznania powoda - k. 126 w zw. z k. 66/

Orzeczeniem Powiatowego Zespołu (...) z dnia 29 czerwca 2012 roku Ł. J. został uznany od dnia 14 maja 2012 roku za niepełnosprawnego w stopniu umiarkowanym.

/orzeczenie o stopniu niepełnosprawności - k. 46/

Powód nie zaskarżył do sądu decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. w przedmiocie osadzenia go w celi przeludnionej. Nie składał skarg do sądu penitencjarnego.

/zeznania powoda - k. 126v/

W dniu 18 września 2013 roku powód złożył skargę do Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. dotyczącą zaginięcia części produktów spożywczych zakwestionowanych podczas wydawania paczki żywnościowej. W odpowiedzi na w/w skargę wskazano, że zakwestionowane produkty żywnościowe znajdujące się w paczce zostały uznane za niedozwolone i komisyjnie zniszczone na podstawie dyspozycji zawartych w Zarządzeniu nr 27/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13 sierpnia 2010 roku w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi w zakresie obsługi osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

/odpowiedź na skargę – k. 45, zeznania powoda - k. 126v/

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2013 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II C 1195/11 Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w Ł. na rzecz Ł. J. kwotę 2.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 sierpnia 2011 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części.

Na skutek zaskarżenia przez Skarb Państwa – Areszt Śledczego w Ł. powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 21 lutego 2014 roku w sprawie o sygn. akt I ACa 1130/13 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo w całości, wskazując, że Sąd I instancji błędnie uznał za dopuszczalną i skuteczną ustną zmianę powództwa, pomimo braku pisma procesowego w tym przedmiocie.

/wyroki - k. 174, 225 załączonych akta o sygn. akt II C 1195/11/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Sąd uznał za niewiarygodne zeznania świadka J. W., który zeznał, że powód był źle traktowany przez wychowawcę Ł. C.. Relacje świadka są subiektywne i emocjonalne, stanowią jedynie informacje o własnych odczuciach, a ściślej negatywną ocenę warunków osadzenia w jednostce penitencjarnej.

Zeznania powoda są również niewiarygodne w zakresie zarzutów dotyczących funkcjonowania jednostki, tj. nienależytego wyposażenia cel, ich zagrzybienia, niezapewnienia odpowiednich warunków bytowych, sanitarno – higienicznych, właściwej opieki medycznej oraz udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych. W tej części zeznania powoda nie zostały potwierdzone żadnymi dalszymi dowodami.

Sąd zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do wniosku strony pozwanej o odrzucenie pozwu co do części zarzutów, tj. dotyczących pobytu powoda w pozwanej jednostce penitencjarnej od stycznia do kwietnia 2012 roku z uwagi na powagę rzeczy osądzonej, Sąd uznał, iż wniosek ten nie zasługuje na uwzględnienie. Niewątpliwie sprawa o sygn. akt II C 1195/11 z powództwa Ł. J. przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w Ł. dotyczyła pobytu powoda w pozwanej jednostce penitencjarnej od stycznia do kwietnia 2012 roku. Jednakże jak wskazał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 lutego 2014 roku, sygn. akt I ACa 1130/13, zmieniając wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 4 czerwca 2013 roku, sygn. akt II C 1195/11, ani w pozwie, ani w kolejnych pismach procesowych w sprawie II C 1195/11 powód nigdy nie skarżył się na przeludnienie, a jedynie na osadzenie go w jednej celi z P. O.. Natomiast Sąd

I instancji błędnie uznał za dopuszczalną i skuteczną ustną zmianę powództwa, pomimo braku pisma procesowego z zakresie rozszerzenia powództwa o zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych z uwagi na przebywanie przez powoda w celach przeludnionych. Wobec powyższych rozważań przyjąć należy, że w niniejszej sprawie nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej wynikająca z treści art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym Sąd odrzuci pozew jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona.

Powództwo podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione.

W niniejszej sprawie powód dochodzi zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych poprzez osadzenie go w Areszcie Śledczym w Ł. w warunkach naruszających, jego zdaniem, godność i prawo do humanitarnego traktowania. Zasadność roszczenia więc należało rozważać w oparciu o przepisy art. 23 i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 września 2004 r. Wykładnia przedmiotowych przepisów winna być dokonywana z uwzględnieniem konstytucyjnych i prawno-międzynarodowych standardów ochrony godności i praw osób pozbawionych wolności, a zatem z uwzględnieniem art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167 i 169), art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), jak również art. 30, art. 40, art. 41 ust. 4 i art. 77 ust. 1 Konstytucji RP.

Zgodnie z przepisem art. 417 § 1 k.c. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa na gruncie tego przepisu są zatem: szkoda wyrządzona przy niezgodnym z prawem wykonywaniu czynności z zakresu władzy publicznej przez Służbę Więzienną oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy niezgodnym z prawem wykonywaniem takich czynności a powstaniem szkody (T. Przesławski, Podstawy i zakres żądań odszkodowawczych związanych z pobytem w zakładzie karnym /areszcie śledczym/, Pal. 7-8/2013, s. 32). Odpowiedzialność Skarbu Państwa jest natomiast niezależna od winy.

Przesłanką ochrony dóbr osobistych na podstawie art. 23 w zw. z art. 24 § 1 k.c. jest bezprawność ich zagrożenia lub naruszenia. Bezprawnym jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Przepis 24 § 1 k.c. ustanawia domniemanie bezprawności działania. Dlatego w procesie o ochronę dóbr osobistych to pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Działanie nie jest bezprawne zwłaszcza wówczas, gdy jest oparte na przepisie obowiązującego prawa. W wyroku SN z dnia 28 lutego 2007 r. (V CSK 431/06, OSNC 1/2008, poz. 13 z aprobowaną glosą N. Pawłowskiej, EPS 1/2008) wskazano wprost, iż ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych, spoczywa na pozwanym (art. 6 w zw. z art. 24 k.c.), a zatem pokrzywdzony żądający na podstawie art. 448 k.c. kompensaty krzywdy nie musi dowodzić bezprawności naruszenia dobra osobistego. Nie oznacza to jednak, że powód jest zwolniony z obowiązku (ciężaru) udowodnienia faktów i okoliczności, które dopiero w przypadku potwierdzenia ich zaistnienia mogą zostać ocenione jako bezprawne.

Dla stwierdzenia naruszenia dobra osobistego należy ponadto w każdym wypadku ustalić, czy cierpienia i upokorzenia wynikające z pobytu w zakładzie karnym związane z legalną formą karania przekraczają poziom związany z samym uwięzieniem, czy są zgodne z rozsądnymi w sytuacji uwięzienia potrzebami, a ich intensywność nie przekracza nieuniknionego poziomu cierpienia nieodłącznie związanego z pozbawieniem wolności (por. E. Kutermankiewicz, Sprawy z powództwa osadzonych o ochronę dóbr osobistych w związku z przeludnieniem więzień- nowe spojrzenie na problem, Pal. 9-10/2010, s. 65 i cytowane tam orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka).

Brak zapewnienia właściwych warunków osadzenia w jednostce penitencjarnej i wiążące się z nim roszczenia winny być rozpatrywane w kontekście przesłanek naruszenia dobra osobistego w postaci godności człowieka. Nie ma natomiast potrzeby odwoływania się do swoistego dobra osobistego w postaci prawa do godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności (uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC z 2012 r., z. 2, poz. 15; wyrok SN z dnia 11 stycznia 2013 r., I CSK 289/12, www.sn.pl). Ocena, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych osób pozbawionych wolności, w tym zwłaszcza godności musi uwzględniać

konstytucyjny i prawno-międzynarodowy poziom ochrony ich praw, z tym, iż dochodzenie ochrony tych praw opiera się na przesłankach określonych w ustawach zwykłych. W powołanym wyroku SN z dnia 11 stycznia 2013 r. (I CSK 289/12) stwierdza się wyraźnie, że skazany ma prawo do odbywania kary pozbawienia wolności w takich warunkach, jakie gwarantuje mu konkretny system prawny, o ile nie naruszają one zakazu tortur i niehumanitarnego traktowania. Ocena roszczeń osoby pozbawionej wolności w związku z niewłaściwymi warunkami osadzenia wymaga podejścia kumulatywnego, a zatem analizy, czy w konkretnej sprawie warunki te naruszyły godność tej osoby przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności i parametrów decydujących o ich uciążliwości, w tym także czasu przebywania w określonych warunkach. W tym wyraża się również swoboda jurysdykcyjna sądu, który rozpoznając sprawę w postępowaniu cywilnym bada całokształt okoliczności udowodnionych przez strony.

Analiza wszystkich zgłoszonych przez powoda zarzutów dotyczących osadzenia go w Areszcie Śledczym w Ł. oraz zgromadzonego materiału dowodowego uprawnia do stwierdzenia, że nie doszło w jego przypadku do naruszenia jakichkolwiek dóbr osobistych powoda.

W niniejszej sprawie powód dochodzi swoich roszczeń w związku z jego pobytem w pozwanej jednostce penitencjarnej od 4 stycznia 2012 roku do 13 kwietnia 2012 roku (przy czy faktycznie pobyt ten trwał, z dwoma miesięcznymi przerwami, od 30 kwietnia 2011 roku) oraz od 10 kwietnia 2013 roku do 30 sierpnia 2013 roku.

Na gruncie prawa polskiego sytuacja prawna osób pozbawionych wolności uregulowana jest w sposób ogólny w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. "Kodeks karny wykonawczy" (Dz. U. z 1997 r. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.), w szczególności art. 110. Zasadą jest, że powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m²; cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy, zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy (art. 110 § 1 i 2 k.k.w.). Ograniczenie powierzchni celi mieszkalnej poniżej normy określonej w art. 110 § 2 k.k.w. przewiduje art. 110 § 2b k.k.w, zgodnie z którym dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni, w warunkach, o których mowa w § 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m² w ściśle określonych przypadkach. Na podstawie art. 110 § 2c k.k.w okres ten może być przedłużony tylko za zgodą sędziego penitencjarnego. Łączny okres umieszczenia skazanego w warunkach określonych w § 2b nie może przekroczyć 28 dni. Artykuł 110 § 2b k.k.w., jako wyjątek od zasady wyrażonej w art. 110 § 2 k.k.w., nie podlega wykładni rozszerzającej. Wypadki wymienione w tym przepisie stanowią katalog zamknięty.

Ł. J. przebywał celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosiła poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m², od 23 marca 2012 roku do 13 kwietnia 2012 roku, czyli łącznie kilkanaście dni. Przyczyną podjęcia przez Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. decyzji o umieszczeniu powoda w celi przeludnionej było brak innych, właściwych miejsc zakwaterowania. W ocenie Sądu brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz powoda zadośćuczynienia z powyższego względu. Należy podkreślić, że nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2011 roku o sygn. akt V CSK 113/11). W uchwale z dnia 18 października 2011 r. III CZP 25/11 (jeszcze niepubl.) oraz między innymi w wyroku z dnia 27 października 2011 r. V CSK 489/10 (niepubl.) Sąd Najwyższy stwierdzając, że umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę naruszenia dóbr osobistych wskazał jednocześnie, że sam taki fakt nie przesądza o zasadności roszczenia o zadośćuczynienie na podstawie art. 448 k.c., którego przyznanie zależy od wielu różnych okoliczności, w tym między innymi od długości przebywania w przeludnionej celi, uciążliwości z tym związanych, poczucia krzywdy i jego stopnia oraz od pozostałych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, które mogą zwiększać poczucie krzywdy lub je osłabiać, a nawet sprawiać, że w ogóle nie powstało. Powód przebywał w warunkach przeludnienia jedynie kilkanaście dni (w trakcie pobytu w areszcie trwającym prawie rok), przy czym odbyło się to zgodnie z dyspozycją art. 110 § 2a-2e k.k.w. Powód nie wykazał, iż doszło w tym przypadku do naruszenia jego dobra osobistego, tym bardziej, że przeludnienie to było chwilowe. Ł. J. nie dowiódł także, że jakiegokolwiek inne

niedogodności w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia miały cechy dręczenia lub upokarzania.

Jeżeli chodzi o dalsze zarzuty związane z niewłaściwym traktowaniem powoda przez personel jednostki, złymi warunkami bytowymi w celi, brakiem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarno – higienicznych, właściwej opieki medycznej oraz udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych, to zważyć należało, że są one całkowicie bezpodstawne.

Zgodnie z art. 115 § 1 i 1a k.k.w. skazanemu zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne. Skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo wyboru lekarza i pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń opieki zdrowotnej, lekarza dentystry oraz szpitala, określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135). Przepis znajduje odpowiednie zastosowanie w stosunku do tymczasowo aresztowanych (art. 209 k.k.w.).

Zgodnie natomiast z § 6 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 r. (Dz. U. Nr 204, poz. 1985) w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności, zgłoszenia osób pozbawionych wolności do lekarza więziennego przyjmuje się codziennie. Lekarz więzienny przyjmuje osoby pozbawione wolności poza ustalonym w porządku wewnętrznym czasem i miejscem przyjęć w razie nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia tych osób. Świadczenia ambulatoryjne z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej udzielane są na podstawie skierowania lekarza, także innego niż lekarz więzienny. Powód nie wykazał, w jaki sposób nie miał zapewnionej opieki medycznej i jakie jego dobra osobiste w związku z tym zostały naruszone.

Nie ma również dowodów na to, że doszło do naruszenia dyspozycji art. 110 § 2 k.k.w. oraz norm określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 186, poz. 1820) i załączniku nr 3, poprzez niezapewnienie odpowiedniego wyposażenia celi.

Na oknach we wszystkich celach w pozwanej jednostce penitencjarnej zamontowane są przesłony okienne, które przepuszczają światło słoneczne. Każda cela posiada wentylację typu grawitacyjnego.

Nie potwierdziły się także zastrzeżenia powoda co do stanu budowlanego samych cel, dotyczącego ich zagrzybienia. Nie potwierdziły tego kontrole i badania przeprowadzane przez Stację Sanitarno – Epidemiologiczną, a powód nie przedstawił żadnych dowodów dla potwierdzenia tej okoliczności.

Ł. J. skarżył się również na brak możliwości utrzymania w areszcie właściwej higieny osobistej, jednakże wszystkie cele są skanalizowane i jest doprowadzona zimna woda. Osadzeni mogą korzystać raz w tygodniu z łaźni, w której jest ciepła woda. Istnieje możliwość korzystania w celach z grzałek elektrycznych. Osadzeni mają także do dyspozycji miski. W uzasadnionych przypadkach następuje wymiana ręczników, materacy, czy pościeli. Osadzeni mają obowiązek dbania o czystość w celi, areszt dostarcza im środki czystości. Osadzeni mają także możliwość kupowania środków czystości na tzw. „wypiskę”, czyli bezgotówkowo w jednostce albo otrzymać od najbliższych paczkę. Pozwany może wydać środki czystości, higieny poza rozdzielnikami, jeżeli osadzeni zgłaszają taką potrzebę.

Bezpodstawne są także zarzuty powoda dotyczące braku zajęć kulturalno – oświatowych. W pozwanej jednostce penitencjarnej prenumerowane jest prasa dla osadzonych. W trakcie osadzenia powód wypożyczał książki, w kantine kupował gazety. Nie brał udziału w konkursach organizowanych w areszcie. W celi znajdował się telewizor. Poprzez „radiowęzeł” emitowana jest muzyka. Po godzinie 17 emitowana jest muzyka własna.

Powód nie przedstawił żadnych dowodów obiektywnie i bezsprzecznie potwierdzających zarzuty dotyczące niewłaściwego traktowania go przez wychowawcę Ł. C.. Zarzut naruszenia jego paczki żywnościowej również nie

zasługuje na uwzględnienie, bowiem jak zostało ustalone, zakwestionowane produkty żywnościowe znajdujące się w przeznaczonej dla niego paczce zostały uznane za niedozwolone i komisyjnie zniszczone na podstawie dyspozycji zawartych w Zarządzeniu nr 27/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13 sierpnia 2010 roku w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi w zakresie obsługi osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Nie sposób zatem uznać, że pozwany dopuścił się naruszenia w/w przepisów poświęconych obowiązkowi zapewnienia humanitarnego traktowania, właściwych warunków bytowych, opieki medycznej, zajęć kulturalno – oświatowych gwarantowanych osadzonym.

Z przytoczonych powyżej względów Sąd rozstrzygnął jak w sentencji.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu, mając przede wszystkim na uwadze jego trudną sytuację materialną oraz okoliczność wieloletniego pozbawienia wolności. Powód nie posiada środków finansowych pozwalających na choćby częściowy zwrot kosztów zastępstwa procesowego pozwanego.